

QUÈ CAL SABER?

ACNE ROSÀCIA I SALA D'OPERACIONS

Fins al 2003, el TERMCAT va publicar, en el seu lloc web, les fitxes «Parlem de...», que tractaven temes diversos de terminologia en diferents camps. En aquest full comentarem la fitxa de medicina dedicada a l'*acne rosàcia*, que deia:

És curiós com, de vegades, termes que ens semblen completament catalans i que estem tips de sentir a tort i a dret resulten impossibles de trobar a les obres catalanes de consulta. Això és el que passa, per exemple, amb la forma *cuperosi*, que els lectors de l'àmbit de la dermatologia deuen conèixer força bé.

La fitxa basa la raó de no documentar el terme **cuperosi* en català en el fet que, en realitat, és una denominació francesa (*couperose*); indica que el terme català correcte és *rosàcia* i suggereix la possibilitat d'emprar la forma composta, més descriptiva, *acne rosàcia*. De fet, la *rosàcia* és una reacció **acneïforme** inflamatòria (l'**acne** —no **acné* ni **acnè*— és una afecció de l'aparell pilosebaci que produeix lesions sobrelevades i pustuloses) de les zones de **rubefacció** de la cara, i sobretot del nas.

Sense moure'ns de l'àmbit de la medicina, hi ha un mot que tampoc no trobarem en cap diccionari català i que és molt emprat en gairebé tots els àmbits **mèdics** (no **metges*¹). Es tracta del mot **quiròfan*, usat habitualment per a designar la **sala d'operacions**. Aquest terme es va introduir en el català a partir de l'espanyol *quirófano*. Segons indica Joan Coromines,² aquesta paraula castellana és un neologisme relativament recent, que apareix per primera vegada en el DRAE³ en l'edició del 1925. Es va formar a partir d'una combinació de les paraules *quirúrgico* i *diáfano*, i designava la **sala d'operacions** proveïda de vidres que permetien l'observació, des de l'exterior, de les intervencions que s'hi feien. Per tant, es tracta d'un mot aliè al català que no s'hauria d'emprar. Tanmateix, el terme està ja tan estès que sembla molt difícil d'**erradicar** (noteu que s'escriu amb erra doble, ja que és una de les excepcions ortogràfiques establertes per l'ortografia normativa⁴), i és possible que algun dia arribi a formar part del llenguatge normatiu. La facilitat d'emprar un sol mot (**quiròfan*) per a designar un concepte que en necessita tres (**sala d'operacions**) és possible que hagi estat la causa principal de la substitució de la forma genuïna en la llengua oral.

1. Vegeu el núm. 13 de QUÈ CAL SABER?

2. Joan COROMINES, *Diccionario crítico etimológico castellano e hispánico*, Madrid, Gredos, 1980, s. *quirófano*.

3. REAL ACADEMIA ESPAÑOLA, *Diccionario de la lengua española* (en línia), 23a ed., Madrid, Real Academia Española, 2014 (actual. 2020).

4. INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, *Ortografia catalana* (en línia), Barcelona, IEC, 2017, § 2.4.2b.